

Svensk samordning kring WHO finns redan

Sverige har (minst) två relationer till WHO: Sverige som medlemsland och Sverige som biståndsgivare. Det finns dock inget motsatsförhållande mellan dessa, vilket Johan Giesecke antyder i sin artikel i Läkartidningen 19/00 (sidorna 2367-8).

Det är självklart så att Sverige som ett av många medlemsländer i Världshälsoorganisationen medverkar i utformningen av organisationens verksamhet och sätt att fungera. Giesecke lyfter själv i sin artikel fram en viktig aspekt på WHO:s uppgifter – den globala nyttan. Självfallet skall WHO som internationellt fackorgan producera för alla länder gemensamma nyttigheter, t ex internationella standarder och epidemiologisk övervakning, för att inte tala om policyutveckling inom strategiska hälsofrågor.

Världens hälsoproblem finns dock inte i Sverige

Det går dock inte att komma ifrån att världens hälsoproblem inte finns i Sverige utan i några av de fattigaste länderna i världen. En Världshälsoorganisation vore inte värd namnet om den inte skulle ge störst tyngd åt insatser som är riktade mot de stora globala hälso problemen och de sjukdomar som drabbar majoriteten av människorna i världen. WHO:s prioritet sammanfaller här med Sidas.

Sidas hälsoprioriteringar

Utnyttjandet av svenska biståndsresurser styrs ytterst av de biståndspolitiska målen och av Sidas handlingsprogram bl a för fattigdom. När det gäller

mer konkreta prioriteringar inom hälsoområdet prioriterar Sida insatser inom tre breda områden:

1. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter,
2. Hälsosystemsutveckling,
3. Folkhälsoinsatser.

Sida gör dessa prioriteringar utifrån tre dimensioner: hälso problemen och hälso behoven i världens fattigare länder, svensk kompetens, samt vad andra biståndsgivare gör. Sammantaget blir detta ett försök till strategiska prioriteringar utifrån Sidas och Sveriges komparativa fördelar.

Det finns ingen anledning varför Sida ska lägga resurser på frågor där vi inte har kompetens eller där andra internationella aktörer redan spelar en stor roll. Sverige är trots allt ett relativt litet land. Vi kan dock spela en strategisk och betydelsefull roll vad gäller frågor som sexualundervisning, aborter, tobakskontroll, rätt till amning, ett rättviseperspektiv vad gäller finansiering av hälso- och sjukvård och sociala skyddsnät/försäkringar.

Sida agerar samarbetsmäklare

Samrådet och samarbetet med berörda aktörer i Sverige är viktigt. Svenskt kunnande och resursbas blir allt mer efterfrågade. Sida försöker aktivt arbeta i en »mäklarroll» där behov/intressen i samarbetsländer eller internationella organisationer länkas till möjliga samarbetspartners i Sverige.

Samarbete med svenska aktörer förekommer dock redan idag i betydligt större omfattning än vad Giesecke antyder: Folkhälsoinstitutet, Kemikalieinspektionen, institutionen för hälsoekonomi i Lund, Karolinska institutet, Smittskyddsinstitutet, universiteten i Umeå och Uppsala, bara för att nämna några.

8 miljoner till ökat samarbete

Vi håller med Giesecke om att Sverige och svensk kompetens inte är tillräckligt representerade inom WHO. Vi skulle gärna se fler svenskar arbeta inom organisationen såväl i Genève som ute i länder och regioner. Som ett tillägg till det senaste två-årsavtalet om stöd till WHO har 8 miljoner kr avsatts

”Att Sverige behöver WHO och WHO behöver Sverige blir allt tydligare.”

särskilt för att möjliggöra för WHO att upphandla svensk kompetens och att samarbeta med svenska institutioner inom sex definierade områden. Att Giesecke skulle vara »den ende svensk som inte kommit hit via Sida» stämmer inte, och är en märklig anmärkning.

Mekanism för samråd finns

Vad vill Sverige med WHO? Det finns sedan många år exakt den mekanism som Giesecke efterlyser. Ett mycket nära samråd mellan UD, Socialdepartementet, Sida, Socialstyrelsen m fl institutioner och organisationer, som innebär att UD:s arbete med reformering av FN-systemet, Sidas prioriteringar vad gäller de fattiga ländernas hälsoproblem och Socialdepartementets perspektiv på Sverige som medlemsland i WHO vävs samman.

Sverige med i WHO:s styrelse

Sverige sitter nu i WHO:s styrelse och representeras av Socialstyrelsens generaldirektör. Ett underlag för Sveriges agerande i styrelsen är på väg att ta form. Samtidigt har Sida fått i uppdrag av UD att ta fram en strategi för Sveriges biståndsfinansierade samarbete med WHO. Återigen finns inget motsatsförhållande mellan dessa processer utan tvärtom ett mycket effektivt samarbete.

Vi kommer gemensamt att utnyttja Sveriges samlade finansiella stöd till WHO som en hävstång i dialogen kring behovet av fortsatt reformering av organisationen. När det gäller de biståndsfinansierade frivilligbidragen kommer det specifika utnyttjandet av dessa att även fortsättningsvis styras av biståndsprioriteringar.

Att Sverige behöver WHO och WHO behöver Sverige blir allt tydligare. •

Författare

HANS LUNDBORG

departementsråd, Utrikesdepartementet

ANN-CHRISTIN FILIPSSON

kansliråd, Socialdepartementet

ANDERS NORDSTRÖM

chef, hälsoenheten, Sida.